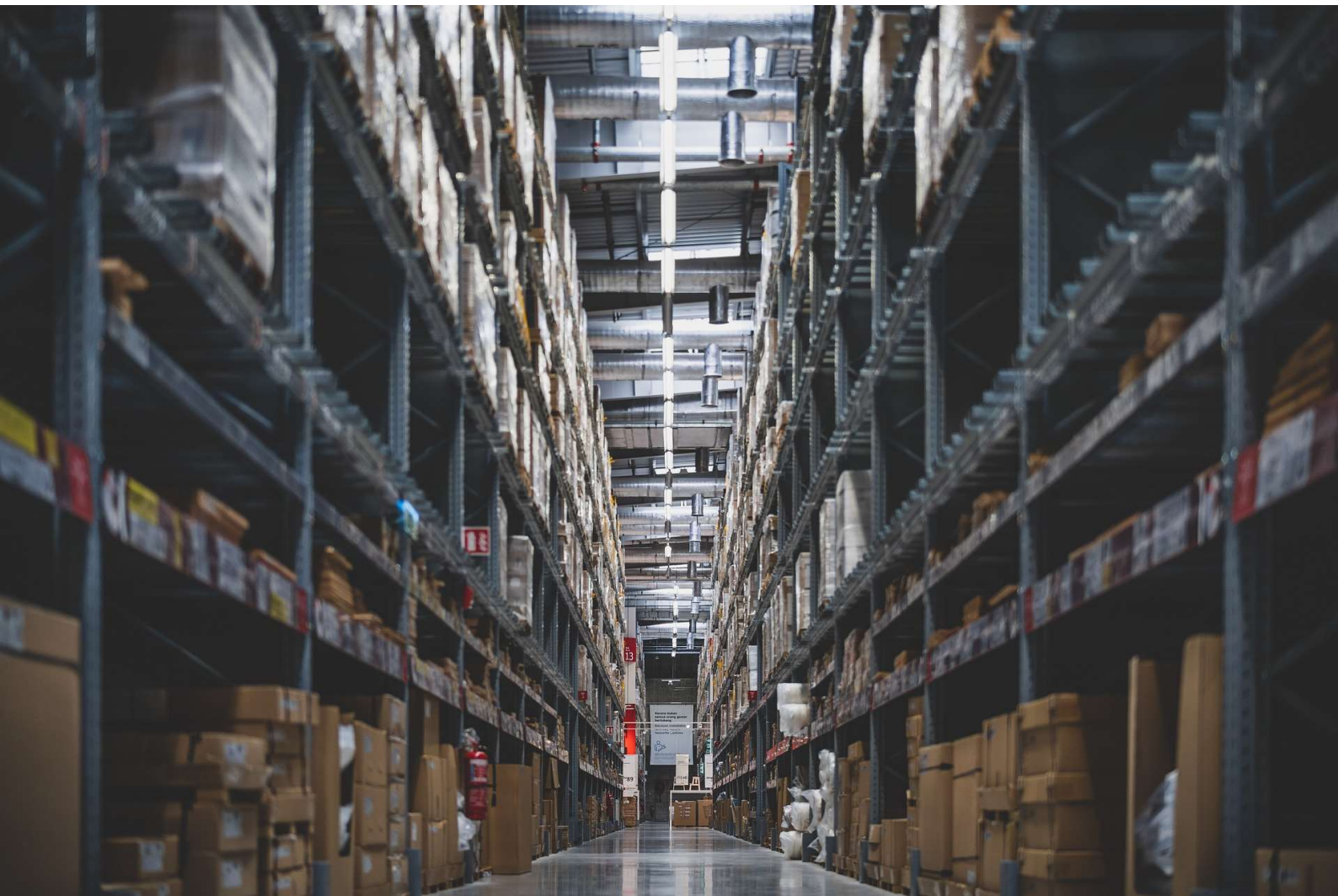

Brancheplan verpakkingen Installatiebranche – eerste meting

Monitoring van vermindering en verduurzaming verpakkingen installatiebranche

Datum 18 januari 2023
Status Definitief

Managementsamenvatting

Koplopers uit de installatiebranche hebben begin 2022 een Brancheplan Verpakkingen opgesteld dat gericht is op het verminderen en verduurzamen van verpakkingen. De doelstellingen richten zich op de meest gebruikte materialen, namelijk karton en kunststof. Naast het brancheplan is er een actieplan dat jaarlijks wordt opgesteld om richting en prioriteit te geven aan het proces. Om de voortgang te evalueren wordt er jaarlijks een onafhankelijke monitoring uitgevoerd door Rijkswaterstaat. Onderhavige rapportage bevat de resultaten van de eerste meting over het referentiejaar 2021.

Verpakkingen komen via verschillende ketenschakels in het systeem, bewegen zich door het systeem, verlaten de keten en komen via afvalinzamelaars bij de afvalverwerking terecht. De bedrijven die het brancheplan hebben ondertekend vervullen verschillende rollen in de keten. In deze monitor rapporteren ze over de inkomende en afgedankte verpakkingen binnen hun bedrijf.

De doelen uit het brancheplan zijn vertaald naar indicatoren die vervolgens voor 2021 zijn uitgevraagd via een vragenlijst. Naast de kwalitatieve uitvraag was er een kwantitatieve vragenlijst toegevoegd om een beter beeld te krijgen van de inspanningen op het gebied van duurzaam verpakken. Voor de installateurs is een extra onderdeel aan de uitvraag toegevoegd nadat uit de proef-invulronde bleek dat sommige gegevens beperkt beschikbaar waren. Deze vragenlijst is verstuurd naar alle 25 ondertekenaars van het brancheplan, bestaande uit 5 fabrikanten, 5 groothandels en 15 installateurs. Daarvan hebben 13 deelnemers de kwantitatieve vragen beantwoord en 15 deelnemers de kwalitatieve vragen.

Kwantitatieve bevindingen

De doelstellingen voor 2025 zijn gegroepeerd via drie verduurzamingsstrategieën: verminderen en voorkomen, verduurzamen en hoogwaardig hergebruik. Binnen het thema 'verminderen en voorkomen' vallen twee doelen.

1.1 Er wordt 20% minder gebruik gemaakt van plastic en karton ten opzichte van 2021

Om het verminderd gebruik van verpakkingen van plastic en karton de komende jaren te volgen is de totale massa aan plastic en kartonnen verpakkingen in 2021 uitgevraagd per deelnemer. In tabel 1 zijn de totaal ingekochte hoeveelheden verpakkingen weergegeven. De gerapporteerde hoeveelheden komen vooral vanuit de groothandel. Voor papier en karton en plastic gaat het om respectievelijk 93 en 95%. De installateurs hebben respectievelijk 0,5 en 0,1% van het totaal opgegeven.

Tabel 1 Hoeveelheden ingekochte verpakkingen in 2021

	Hoeveelheid ingekochte verpakkingen (ton)
Papier en karton	4.991
Plastic	610

1.2 Bedrukking en/of stickers op verpakkingen (inclusief palletfolie) is verwijderd of vervangen door een duurzaam alternatief

Om hier een beeld van te krijgen is navraag gedaan naar het aandeel ingekochte verpakkingen met al een duurzaam alternatief voor bedrukking/stickers en de hoeveelheid ingekochte etiketten. Er is 40,8 ton aan ingekochte etiketten gerapporteerd door 5 fabrikanten en groothandels. Het rekenkundig gemiddelde van het aandeel verpakkingen met een duurzaam alternatief voor bedrukking/stickers

(over alle bedrijven) komt daarmee op ongeveer 6%. Daarbij is het antwoord “onbekend” gewaardeerd als 0%.

Binnen het thema ‘verduurzamen’ vallen vijf doelen.:

2.1 Voor ten minste 20% van de productcategorieën zijn de plastic verpakkingen gemaakt van 100% gerecycled plastic of 100% biobased materiaal én

2.2 Kunststofverpakkingen voor eenmalig gebruik bestaan uit 100% gerecycled materiaal

Omdat het nu al inzoomen op het detailniveau van productcategorieën en verpakkingen voor eenmalig gebruik in deze eerste meting een stap te ver was is alleen gevraagd naar de mate waarin plastic verpakking van gerecycled of biobased materiaal gemaakt zijn. Op basis van een zeer beperkte waarneming van twee bedrijven is te concluderen dat 17% van de totale inkoop uit gerecycled materiaal bestaat. Voor biobased gaat het om 0,008% van de totale inkoop (op basis van de gegevens van één bedrijf).

2.3 100% van het papier en karton bevat een FSC/PEFC-label of een FSC/PEFC-Recycle-label

Op basis van de rapportage van 5 bedrijven blijkt 17% van het totaal ingekochte papier en karton een FSC/PEFC-label of een FSC/PEFC-Recycle-label te hebben. De verschillen per bedrijf zijn echter groot. Bij enkele bedrijven heeft 80-100% een dergelijk label en bij andere 20-30%.

2.4 Plastic en karton verpakkingen zijn 100% recyclebaar

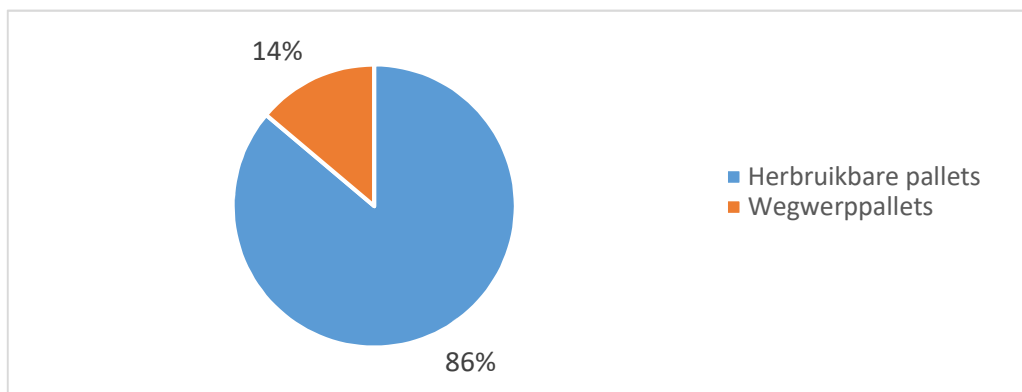
De vraag naar de recyclebaarheid is voor zowel plastic verpakkingen als verpakkingen van papier en karton beantwoord door 6 partijen. De 35 en 42% in tabel 2 moeten gezien worden als de ondergrens omdat de gerapporteerde hoeveelheden vergeleken zijn met de totale hoeveelheden.

Tabel 2 Aandeel ingekochte verpakkingen in 2021 die voor 100% gerecycled kunnen worden

	Aandeel 100% recyclebaar (%)
Papier en karton	35
Plastic	42

2.5 100% van de houten pallets voor eenmalig gebruik (wegwerppallets) zijn vervangen door herbruikbare pallets

Van de 10 bedrijven die houten (wegwerp)pallets gebruiken hebben 7 bedrijven gerapporteerd op dit doel. Onder de aanname dat de hoeveelheden herbruikbare pallets en wegwerppallets voor eenmalig gebruik samen het totaal vormen aan houten pallets, is er 228 kton aan pallets gerapporteerd. De verhouding tussen wegwerp en herbruikbare pallets staat aangegeven in figuur 1.

Figuur 1 Verhouding soorten houten pallets in gebruik (in 2021)

Binnen het thema "Hoogwaardig hergebruik" vallen drie doelen.

3.1 Minstens 70% van de plastic verpakkingen wordt gerecycled of hergebruikt

Van de 13 bedrijven hebben 11 bedrijven inzicht gegeven in de ingezamelde hoeveelheden plastic verpakkingen, de hoeveelheden voor recycling en de hoeveelheden voor hergebruik. In totaal is er 139 ton ingezameld waarvan 91% vervolgens afgevoerd voor recycling. Het inzamelen van herbruikbare plastic verpakkingen komt met 0,05% niet of nauwelijks voor.

3.2 Papier en karton wordt waar mogelijk hergebruikt en anders gerecycled

Van de 13 bedrijven hebben 11 bedrijven inzicht gegeven in de ingezamelde hoeveelheden papieren en kartonnen verpakkingen, de hoeveelheden voor recycling en de hoeveelheden voor hergebruik. In totaal is er 2.284 ton ingezameld. Van het ingezamelde papier en karton is 96% vervolgens afgevoerd voor recycling. Net als bij plastic verpakkingen is ook ongeveer 0,05% van de ingezamelde verpakkingen ingezameld voor hergebruik.

3.3 Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van monostroom verpakkingen zodat recycling mogelijk is

In deze uitvraag is de bedrijven gevraagd om voor papier, plastic, glas, hout, metaal en overige verpakkingen aan te geven welk aandeel (in % van de verpakkingen) in 2021 niet een monoverpakking was, waarom het niet om een monoverpakking ging en de potentie om hier in de toekomst toch monoverpakkingen voor te gaan gebruiken. Uit de reacties bleek dat de bedrijven lastig het aandeel konden rapporteren. Op basis van deze reacties was het niet mogelijk een gemiddelde te bepalen.

Kwalitatieve bevindingen

Naast de kwantitatieve data is ervoor gekozen om ook kwalitatieve data uit te vragen. Hiermee kan er een beter beeld gevormd worden van de inspanningen het gebied van duurzaam verpakken. In het kwalitatieve deel is een opsplitsing gemaakt in twee delen:

I) Inspanningen gericht op de materialen en producten in de doelstellingen.

Op de vraag naar de inspanningen per producttype kwamen vele unieke antwoorden, dit laat zien dat er een grote variatie aan initiatieven wordt ondernomen. De meest genoemde initiatieven die op dit moment worden toegepast zijn herbruikbare kratten, de vulgraad van dozen verhogen, een alternatief voor plastic vulzakjes en het los stapelen op pallets zonder wikkelfolie.

II) Specifieke inspanningen van installateurs omdat vooral die schakel problemen zou kunnen ondervinden bij het aanleveren van kwantitatieve data.

De vragenlijst over de inspanning van installateurs is door 7 bedrijven ingevuld. De vragen waren gericht op de inspanningen rondom duurzame inkoop, afvalscheiding en of de installateurs een groeiende aandacht voor duurzaam verpakken zien bij aanbestedingen, klanten en aannemers. Ongeveer de helft van deze bedrijven rapporteren op de meeste vragen dat ze het al doen of dat ze er mee bezig zijn. De andere bedrijven geven aan dit niet of nauwelijks te doen. De reden die ze hiervoor geven is dat het bij klanten en aannemers geen prioriteit heeft of dat ze afhankelijk zijn van leveranciers.

Conclusie en aanbevelingen

De ontwikkeling van een jaarlijkse monitor is een iteratief proces en deze eerste meting geeft een eerste inzicht in de huidige situatie, de effecten van inspanningen tot nu toe en ruimte voor verbetering. Daarnaast worden ook de geleerde lessen uit deze ronde ingezet om de monitoring te verbeteren. Zo is het een aanbeveling om de doelstellingen en uitvraag voor de jaarmeting aan te scherpen. Ook zou het goed zijn om de partijen te ondersteunen bij wie het lastig was om de gevraagde gegevens te verzamelen. De deelnemers hebben nu meer inzicht in welke gegevens nodig zijn om de uitvraag goed in te vullen. Met deze kennis kunnen ze zich beter voorbereiden op de vervolg metingen. Een hogere respons en datazekerheid zal de monitor een beter beeld geven van de stand van zaken en de voortgang. Deze rapportage toont aan dat monitoring op de doelen in het brancheplan zeker mogelijk is en dat er onder de deelnemende partijen energie en initiatief is om in te zetten op de transitie naar een circulaire economie.

Inhoud

Managementsamenvatting	2
1 Inleiding	7
2 Opzet en organisatie monitoring brancheplan installatiebranche	9
2.1 Monitoring en nulmeting	9
2.2 Organisatie	9
2.3 Uitgevraagde gegevens	10
2.4 Wie rapporteert wat?	11
3 Deelnemers en respons op vragenlijst	13
4 Verkregen inzichten vanuit kwantitatieve data	14
4.1 Verminderen en voorkomen	14
4.1.1 Verminderd gebruik van plastic en karton	14
4.1.2 Verwijderen en/of vervangen bedrukking/stickers op verpakkingen	15
4.2 Verduurzamen	15
4.2.1 Verduurzamen gebruik plastic verpakkingen	16
4.2.2 Verduurzamen gebruik papieren verpakkingen	16
4.2.3 Recyclebaarheid van de verpakkingen	16
4.2.1 Houten pallets	17
4.3 Hoogwaardig hergebruik	17
4.3.1 Hergebruik en recycling plastic verpakkingen	18
4.3.2 Hergebruik en recycling papieren verpakkingen	18
4.3.3 Monoverpakkingen	18
5 Verkregen inzichten vanuit de kwalitatieve data	20
5.1 Specifieke inspanningen gericht op materialen en producten	20
5.1.1 Inspanningen kartonnen verpakkingen	20
5.1.2 Inspanningen plastic verpakkingen	20
5.1.3 Inspanningen houten pallets	20
5.1.4 Bedrukkingen en/of stickers en handleidingen	20
5.2 Specifieke inspanningen vanuit installateurs	21
6 Conclusies en aanbevelingen	24
6.1 Conclusies	24
6.2 Aanbevelingen	24
Bijlage 1 Deelnemers Brancheplan	26
Bijlage 2 Overzicht initiatieven verminderen en verduurzamen	27

1 Inleiding

De wens om circulair te werken groeit binnen de installatiebranche. De koplopers uit de installatiebranche hebben samen met Techniek Nederland en 2bHonest een brancheplan¹ opgesteld gericht op het verduurzamen van verpakkingen in de installatiebranche. Samenwerking tussen én binnen de ketenschakels speelt een belangrijke rol. De ondertekenaars van het plan vervullen verschillende rollen in de keten, van verpakingsleverancier, fabrikant, en installateur tot eindgebruiker en afvalinzamelaar. Het is essentieel dat de plannen en acties breed gedragen worden in de keten. Verpakkingen komen via verschillende schakels in de keten, bewegen zich door de keten, verlaten de keten en komen via afvalinzamelaars bij de afvalverwerking terecht. De transitie van een lineair systeem naar een circulair systeem vereist acties uit alle schakels van de keten.

Binnen de branche wordt een grote variatie aan verpakkingen ingezet die verschillende functies vervullen, zoals beschermen van het product, efficiënt transport mogelijk maken en marketing. Binnen de branche worden papier en karton het meest toegepast in verpakkingen, gevolgd door kunststof. De doelstellingen zijn gericht op deze stromen. Per product(categorie) moeten verschillende factoren afgewogen worden om de duurzaamste verpakkingsmethode te bepalen.

Er wordt jaarlijks door de stuurgroep een actieplan opgesteld² om richting te geven aan het proces en prioriteiten te stellen. Dit plan is de eerste stap in het plan-do-check-act proces dat jaarlijks wordt herhaald om eventueel doelen op basis van voortschrijdend inzicht bij te stellen. Om de voortgang te evalueren wordt er jaarlijks een onafhankelijke monitoring uitgevoerd door Rijkswaterstaat. Onderhavige rapportage bevat de resultaten van deze monitoring en de voortgang tot en met 2021. Daarnaast zal de data uit deze monitoring gebruikt worden als referentiejaar om de voortgang op de reductiedoelstellingen te bepalen.

Met het plan draagt de branche bij aan de circulaire ambities van de Rijksoverheid om 50% minder grondstoffen te gebruiken in 2030. De doelen uit het plan hebben betrekking op 2025 en richten zich op drie verduurzamingsstrategieën: verminderen, verduurzamen en hoogwaardig hergebruik van verpakkingen.

1. Verminderen en voorkomen:

1. Er wordt 20% minder gebruik gemaakt van plastic en karton ten opzichte van 2021.
2. Bedrukking en/of stickers op verpakkingen (inclusief palletfolie) is verwijderd of vervangen door een duurzaam alternatief.

2. Verduurzamen:

1. Voor ten minste 20% van de productcategorieën zijn de plastic verpakkingen gemaakt van 100% gerecycled plastic óf 100% biobased materiaal.
2. Kunststofverpakkingen voor eenmalig gebruik bestaan uit 100% gerecycled materiaal.
3. 100% van het papier en karton bevat een FSC/PEFC label of een FSC/PEFC Recycle label.
4. Plastic en karton verpakkingen zijn 100% recyclebaar.

¹ Techniek Nederland, 2022. [Brancheplan verpakkingen](#)

² Techniek Nederland, 2022. [Actieplan 2022](#)

5. 100% van de houten pallets voor eenmalig gebruik (wegwerppallets) zijn vervangen door herbruikbare pallets.

3. Hoogwaardig hergebruik:

1. Minstens 70% van de plastic verpakkingen wordt gerecycled of hergebruikt.
2. Papier en karton wordt waar mogelijk hergebruikt en anders gerecycled.
3. Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van monostroom verpakkingen zodat recycling mogelijk is

Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit een hoofdstuk over de opzet van de monitor (Hoofdstuk 2). In dit hoofdstuk wordt de methode toegelicht, waaronder de context van de monitor en rapportage, de uitgangspunten, de indicatoren, proces van datavergaring en de borging van de datakwaliteit. Hoofdstuk 3 reflecteert op de respons van de uitvraag. In hoofdstuk 4 worden per doelstelling de resultaten van de analyse op basis van de kwantitatieve uitvraag beschreven, gevolgd door hoofdstuk 5 die de kwalitatieve bevindingen beschrijft. Het laatste hoofdstuk vat kort de conclusies samen en eindigt met aanbevelingen.

2 Opzet en organisatie monitoring brancheplan installatiebranche

In dit hoofdstuk worden de basisprincipes van de monitor toegelicht, het proces van het opstellen van het monitoringsraamwerk omschreven en de indicatoren benoemd.

2.1. Monitoring en nulmeting

Monitoring wordt ingezet in de 'check'-stap van het plan-do-check-act proces. In deze stap wordt data over de voortgang van de acties verzameld en geëvalueerd. Door de data te rapporteren is het mogelijk om grip te krijgen op de ontwikkelingen en de acties te volgen. Met deze inzichten kan vervolgens een nieuw actieplan worden opgesteld waarmee gekoerst wordt op de doelen van 2025.

Het hoofddoel van de monitoring is het in kaart brengen van de vooruitgang die de partijen boeken op de gestelde doelen. Om de voortgang te kunnen bepalen is het uitvoeren van een nulmeting essentieel. Het referentiejaar hiervoor is 2021. Op basis van de resultaten uit de 2021 monitor kan de komende jaren de voortgang op de reductiedoelstellingen worden getoetst.

Om de doelen en voortgang te meten moeten de doelen vertaald worden naar indicatoren. Per doelstelling wordt er minimaal één indicator toegewezen waarmee de voortgang van de doelen te meten en volgen zijn (deze worden toegelicht in hoofdstuk 2). Deze indicatoren worden vervolgens uitgevraagd met een vragenlijst/datasheet. De insteek is om de monitoring zo minimaal en simpel mogelijk te houden.

De monitoring zal worden voortgezet in de vorm van jaarmetingen. Deze zal aan de hand van de geleerde lessen van deze monitoring worden verbeterd. Ook zal er gekeken worden hoe de deelnemers beter gefaciliteerd kunnen worden in de dataverzameling en rapportering om de kwaliteit van de data en de rapportage te verbeteren.

2.2. Organisatie

Het brancheplan is door Techniek Nederland en 2BHonest opgesteld samen met koplopers uit de branche. Om structuur te geven aan de uitvoering van het plan is er een stuurgroep opgezet waarvan Techniek Nederland de trekker is. De stuurgroep bestaat uit verschillende vertegenwoordigers van bedrijven en wordt ondersteund door Ministerie Infrastructuur en Waterstaat. Rijkswaterstaat (RWS) is gevraagd om als onafhankelijke partij advies te geven over de monitoring en de nulmeting te organiseren.

Het opzetten van de monitoring is een iteratief proces waarin is samengewerkt met de stuurgroep en de klankbordgroep-monitoring. In deze klankbordgroep sloot van elke ketenschakel een vertegenwoordiger aan. In de eerste stap werden de basisprincipes van de monitoring, bestaande uit de scope, definities en indicatoren met deze groep afgestemd. De tweede stap was het opzetten van het uitvraagformulier in Excel. De klankbordgroep heeft deze als proef ingevuld om te toetsen of het formulier werkbaar en duidelijk was. Na de laatste sessie met de klankbordgroep waarin de proef-uitvraag besproken werd, is het formulier aangepast op basis van de feedback en uitgestuurd naar alle deelnemers van het brancheplan. De deelnemers hadden een maand om de juiste gegevens te verzamelen, het formulier in te vullen en deze met RWS te delen. De partijen die het formulier niet binnen de

gegeven deadline hadden aangeleverd ontvingen een herinnering om de gevraagde gegevens aan te leveren.

2.3. Uitgevraagde gegevens

De doelen in het brancheplan richten zich op het verminderen en verduurzamen van verpakkingen in de keten. Deze verpakkingen komen of verlaten de keten op diverse plekken. Er wordt gerapporteerd op zowel primaire, secundaire als tertiaire verpakkingen. Primaire verpakkingen bevatten eindproducten die een consument aanschaft. Secundaire verpakkingen worden ingezet voor de logistiek en het distribueren van producten. Tertiaire verpakkingen worden ook wel logistieke hulpmiddelen genoemd en worden ook gebruikt voor het vervoeren en distribueren, zoals pallets en kratten.

Voor rapportagedoeleinden is ervoor gekozen om sommige doelen op te splitsen in twee subdoelen. Ook zijn er voor de uitvraag doelen scherper geformuleerd om deze zo helder mogelijk te maken en aan te laten sluiten bij bestaande datapunten.

Doelen 2025	
Hoofddoel/ doel	Uitgevraagd
1. Verminderen en voorkomen	
1.1 Er wordt 20% minder gebruik gemaakt van plastic en karton ten opzichte van 2021	Totaal ingekochte verpakkingen van plastic (in kg)
	Totaal ingekochte verpakkingen van karton (in kg)
1.2 Bedrukking en/of stickers op verpakkingen (inclusief palletfolie) is verwijderd of vervangen door een duurzaam alternatief.	Welk aandeel van de ingekochte verpakkingen heeft een duurzaam alternatief voor bedrukking of stickers (als % van totaal aantal ingekochte verpakkingen)
	Totaal ingekochte etiketten (kg)
	Totaal ingekochte palletfolie (kg)
2. Verduurzamen	
2.1 Voor ten minste 20% van de productcategorieën zijn de plastic verpakkingen gemaakt van 100% gerecycled plastic óf 100% biobased materiaal.	Ingekochte plastic verpakkingen bestaande uit 100% gerecycled materiaal (in kg)
	Ingekochte plastic verpakkingen bestaande uit 100% biobased materiaal (in kg)
2.2 Kunststofverpakkingen voor eenmalig gebruik bestaan uit 100% gerecycled materiaal.	Zie 2.1
2.3 100% van het papier en karton bevat een FSC/PEFC label of een FSC/PEFC Recycle label.	Ingekochte verpakkingen van karton met een FSC/PEFC label of een FSC/PEFC Recycle label (in kg)
2.4 Plastic en karton verpakkingen zijn 100% recyclebaar.	Ingekochte verpakkingen van plastic die 100% gerecycled kunnen worden (in kg)
	Ingekochte verpakkingen van karton die 100% gerecycled kunnen worden (in kg)
2.5 100% van de houten pallets voor eenmalig gebruik (wegwerppallets) zijn vervangen door herbruikbare pallets.	Totaal ingekochte houten wegwerppallets voor eenmalig gebruik (in kg)
	Totaal ingekochte houten pallets voor hergebruik (in kg)
3. Hoogwaardig hergebruik:	
3.1 Minstens 70% van de plastic verpakkingen wordt gerecycled of hergebruikt.	Afgedankte verpakkingen van plastic ingezameld voor recycling (in kg)
	Afgedankte verpakkingen van karton ingezameld voor hergebruik (in kg)

3.2 Papier en karton wordt waar mogelijk hergebruikt en anders gerecycled.	Afgedankte verpakkingen van karton ingezameld voor recycling (in kg)
	Afgedankte verpakkingen van karton ingezameld voor hergebruik (in kg)
3.3 Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van monostroom verpakkingen zodat recycling mogelijk is	Aandeel niet monoverpakkingen (in % uitgevraagd per materiaalcategorie)

Om de doelstellingen goed meetbaar te maken zijn de volgende aanpassingen gedaan in uitvraag:

- Bij 2.1 is de uitvraag niet op productcategorieën maar op het totaal aantal verpakkingen. Dit zou de uitvraag ingewikkeld maken omdat er een grote verscheidenheid is aan categorieën die niet in kaart gebracht was op moment van uitvraag.
- Voor 2.2 bleek kunststofverpakkingen voor eenmalig gebruik moeilijk te definiëren. Dit is uitgevraagd door middel van het aandeel ingekochte verpakkingen bestaande uit 100% gerecycled materiaal.
- Doelstellingen 3.1 en 3.2 zijn gericht op de daadwerkelijke recycling van de materialen. Op dit moment zijn deze gegevens moeilijk te achterhalen en is ervoor gekozen om te rapporteren op inzameling voor recycling.
- In de beschrijving van 3.2 staat dat karton 'waar mogelijk' wordt hergebruikt. Dit vergt een specificering op brancheniveau of bedrijfsniveau (wat betekent 'waar mogelijk?'). Hetzelfde geldt voor 'zoveel mogelijk' in doelstelling 3.3.
- Voor de indicatoren waarvan de verwachting was dat ze een uitdaging waren voor de deelnemers zijn er extra vragen toegevoegd om zo nodig de rapportage te versterken. Dit waren vragen over:
 - hoeveelheid afval (karton en plastic)
 - pallets (inkoop eenmalig en hergebruik en afdanken)
 - ingekocht etiketten, palletfolie en aandeel alternatief papieren handleiding

Naast de kwantitatieve uitvraag is er ook voor gekozen om de inspanningen van de voorgaande jaren uit te vragen die bijdragen aan de doelstellingen. Voor de installateurs is een extra onderdeel aan de uitvraag toegevoegd nadat uit de proef-invalronde bleek dat sommige gegevens beperkt beschikbaar waren.

Om de deelnemers zoveel mogelijk in de gelegenheid te stellen gegevens te verstrekken en om een beeld te krijgen van de kwaliteit konden ze per vraag aangeven wat de oorsprong was van de gegevens. Daarbij is onderscheid gemaakt in de volgende niveaus:

- Geregistreerde data vanuit de eigen administratie
- Berekende data op basis van kentallen
- Geschatte data op basis van aannames
- Combinatie van bovenstaande methodes

2.4. **Wie rapporteert wat?**

In principe rapporteerde elke deelnemer op alle vragen, met uitzondering van de materiaalsoorten die niet gebruikt worden. In figuur 1 staat een schematische weergave van de keten en de verpakkingstromen. Er is gekozen voor 2 datameetpunten die als basis dienen voor het monitoren van de doelen, namelijk inkoopdata (gele en blauwe pijl) en afvaldata (de groene pijl). Zowel de fabrikanten, groothandels en de installateurs rapporteren over:

- Inkomende verpakkingen (blauwe en gele pijl): hier vallen verpakkingen rondom de ingekochte producten onder en de losse verpakkingen die gebruikt worden voor het ompakken.

3 Deelnemers en respons op vragenlijst

Door het ondertekenen van het brancheplan committeerden de deelnemers zich aan:

- De doelstellingen vanuit het brancheplan op te nemen in hun eigen strategie en doelstellingen
- Inspanningen te leveren op het gebied van nastreven van de doelen, kennisdeling en samenwerking
- Deelname aan de monitoring door het aanleveren van data en het invullen van de uitvraag.

De deelnemers konden door middel van een Excel format hun gegevens over het jaar 2021 aanleveren. De monitor is op 23 augustus naar 27 deelnemers gestuurd die op dat moment het brancheplan hadden ondertekend. Twee deelnemers konden de uitvraag niet invullen. Eentje omdat het een coöperatie betreft en eentje omdat het een branchevereniging is.

Zoals in figuur 2.1 aangegeven, onderscheiden we de volgende rollen bij de deelnemers:

- Fabrikant
- Groothandel
- Installatiebedrijf.

Sommige deelnemers vervullen meerdere rollen. Voor deze bedrijven is gekozen in de analyse de rol aan te houden zoals deze bekend is bij Techniek Nederland (bijlage 1).

De respons op de vragenlijst is in tabel 3.1 samengevat. Van de 25 deelnemers die een vragenlijst hebben ontvangen hebben 13 deelnemers de kwantitatieve vragen beantwoord en 15 deelnemers de kwalitatieve vragen. Van 4 deelnemers is een aparte reactie ontvangen en 7 deelnemers hebben niet gereageerd.

Tabel 3.1 Respons op vragenlijst

	Aantal deelnemers		
	Fabrikant	Groothandel	Installatiebedrijf
Vragenlijst verzonden	5	5	15
Kwantitatieve vragen ingevuld	3	4	5
Kwalitatieve vragen ingevuld	3	4	8

Sommige deelnemers gaven aan dat het om praktische redenen (onderbezetting, afwezigheid door bijvoorbeeld zwangerschap) nu niet mogelijk was de vragenlijsten in te vullen. Inhoudelijk was het lastig een uitsplitsing te maken naar de Nederlandse markt en bleken vooral de vragen over hergebruik en de afvalproductie een uitdaging. Met name installateurs ondervonden problemen met het achterhalen van de data.

4 Verkregen inzichten vanuit kwantitatieve data

In dit hoofdstuk wordt voor het eerst gerapporteerd over de doelstellingen van het brancheplan verpakkingen. Per verduurzamingsstrategie wordt er voor elk doel toegelicht welke informatie is uitgevraagd, de indicator en wat de waarde is van deze indicator. Daarnaast wordt er per doel een korte toelichting gegeven op de dekking en kwaliteit van de verzamelde data.

4.1. Verminderen en voorkomen

Zoals in het brancheplan wordt beschreven is de meest duurzame verpakking de verpakking die niet wordt ingekocht. Door kritisch te zijn of een verpakking noodzakelijk is en of het verpakken efficiënter kan, zet de deelnemer zich in om verpakkingen te voorkomen en te verminderen. Ook het intensiever gebruiken, door bijvoorbeeld de inzet op hergebruik, kan resulteren in een vermindering van ingekocht verpakkingsmateriaal.

Binnen dit thema zijn twee doelen afgesproken:

- 1.1 Er wordt 20% minder gebruik gemaakt van plastic en karton ten opzichte van 2021 (zie paragraaf 4.1.1).
- 1.2 Bedrukking en/of stickers op verpakkingen (inclusief palletfolie) is verwijderd of vervangen door een duurzaam alternatief (zie paragraaf 4.1.2).

4.1.1. Verminderd gebruik van plastic en karton

Om het verminderd gebruik van verpakkingen van plastic en karton de komende jaren te volgen is de totale massa aan plastic en kartonnen verpakkingen per deelnemer uitgevraagd. De uitgevraagde hoeveelheden hadden betrekking op het referentiejaar 2021. In tabel 4.1 zijn de totaal ingekochte hoeveelheden verpakkingen weergegeven. Beide hoeveelheden zijn gerapporteerd door 9 deelnemers verdeeld over fabrikanten, groothandels en installateurs. Daarnaast gaven 2 deelnemers aan dat deze materialen niet van toepassing waren op hun bedrijfsvoering.

Tabel 4.1 Hoeveelheden ingekochte verpakkingen in 2021

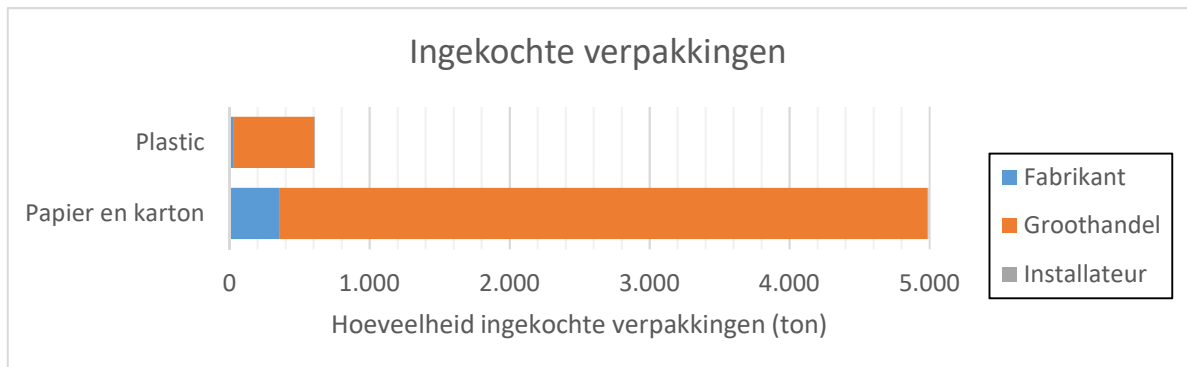
	Hoeveelheid ingekochte verpakkingen (ton)
Papier en karton	4.991
Plastic	610

Kijkend naar de herkomst van de gerapporteerde gegevens dan valt op dat slechts een enkel bedrijf deze gegevens rechtstreeks uit de eigen administratie kan halen (respectievelijk 1 en 2 voor papier/karton en plastic). Het merendeel van de gegevens is gebaseerd op berekeningen, schattingen en/of een combinatie van beide.

In figuur 4.1 is de opbouw van de ingekochte verpakkingen weergegeven over de verschillende schakels in de keten. Via de vragenlijst konden de bedrijven zelf hun rol aangeven. Enkelens hebben meerdere rollen aangegeven. Bij het verwerken van de gegevens en de verdeling over de verschillende schakels in de keten is uitgegaan van de rol zoals bekend bij Techniek Nederland. Uit figuur 4.1 komt duidelijk naar voren dat de gerapporteerde hoeveelheden vooral vanuit de groothandel afkomstig zijn. Voor papier en karton en plastic gaat het om respectievelijk 93 en 95%. De installateurs hebben respectievelijk 0,5 en 0,1% van het totaal opgegeven.

Doordat alle partijen zijn gevraagd om de ingekochte verpakkingen te rapporteren bestaat in theorie de mogelijkheid dat een deel van dezelfde verpakkingen door verschillende partijen zijn gerapporteerd. Gezien het beperkte aantal bedrijven dat

heeft deelgenomen en het feit dat ruim meer dan 90% van de hoeveelheden vanuit de groothandels afkomstig is is de kans op deze onbedoelde dubbeltellingen minimaal.

Figuur 4.1 ingekochte verpakkingen per ketenschakel

4.1.2. Verwijderen en/of vervangen bedrukking/stickers op verpakkingen

Uiteindelijk dienen alle bedrukkingen en/of stickers op verpakkingen verwijderd of vervangen te zijn door een duurzaam alternatief. Om een beeld te krijgen van de mate van doelbereiking is navraag gedaan naar het aandeel ingekochte verpakkingen met een duurzaam alternatief voor bedrukking/stickers (van het totaal aantal ingekochte verpakkingen) en de hoeveelheid ingekochte etiketten. Tevens is gevraagd naar het aandeel van de verpakkingen met een duurzaam alternatief voor de papieren handleidingen. Duurzame alternatieve mogelijkheden zijn bijvoorbeeld QR-codes die verwijzen naar de handleiding of geplastificeerde handleidingen die kunnen worden hergebruikt.

In totaal hebben 13 bedrijven gereageerd op de vraag naar het aandeel van de ingekochte verpakkingen een duurzaam alternatief heeft voor bedrukking of stickers. Voor 3 bedrijven was dit aandeel onbekend en voor 2 niet van toepassing. Voor de overige bedrijven was dit veelal 0% met een uitschieter naar een geschat aandeel van 50%. In de veronderstelling dat "onbekend" ook 0% is, komt het rekenkundig gemiddelde van de aandelen per bedrijf op 6%. Bij het bepalen van dit rekenkundig gemiddelde is geen rekening gehouden met de aantallen verpakkingen per bedrijf.

Van 5 fabrikanten en groothandels is informatie ontvangen over de ingekochte etiketten. In totaal is 40,8 ton aan etiketten ingekocht en naar we aannemen ook gebruikt om op verpakkingen te plakken.

4.2. Verduurzamen

Het verduurzamen van verpakkingen kan op verschillende manieren worden aangepakt. In het brancheplan ligt het accent op zowel het gebruik van duurzame materialen en grondstoffen als het doelgericht ontwerpen van verpakkingen zodat zij aan het einde van de keten beter gerecycled kunnen worden.

Binnen dit thema zijn de volgende doelen afgesproken:

- 2.1 Voor ten minste 20% van de productcategorieën zijn de plastic verpakkingen gemaakt van 100% gerecycled plastic of 100% biobased materiaal (zie paragraaf 4.2.1)
- 2.2 Kunststofverpakkingen voor eenmalig gebruik bestaan uit 100% gerecycled materiaal (zie paragraaf 4.2.1)

2.3 100% van het papier en karton bevat een FSC/PEFC-label of een FSC/PEFC-Recycle-label (zie paragraaf 4.2.2)

2.4 Plastic en karton verpakkingen zijn 100% recyclebaar (zie paragraaf 4.2.3)

2.5 100% van de houten pallets voor eenmalig gebruik (wegwerppallets) zijn vervangen door herbruikbare pallets (zie paragraaf 4.2.4).

4.2.1. Verduurzamen gebruik plastic verpakkingen

Bij het eerste subdoel onder 'verduurzamen' gaat het om het vervangen van fossiele, kritieke en niet-duurzaam geproduceerde plastics door duurzaam geproduceerde, hernieuwbare of gerecyclede plastics. Uiteindelijk moet ten minste 20% van de productcategorieën gemaakt zijn van 100% gerecycled plastic of 100% biobased materiaal. Omdat het nu al inzoomen op het niveau van productcategorieën in deze eerste meting een stap te ver was is alleen gevraagd naar de mate waarin plastic verpakking van gerecycled of biobased materiaal gemaakt zijn.

De uiteindelijke resultaten laten zien dat het voor bedrijven lastig was een inschatting te geven van de mate waarin de ingekochte verpakkingen van plastic 100% gerecycled of biobased materiaal bestonden. Slechts twee partijen konden een indicatie geven over het gerecyclede materiaal en eentje over het feit dat het om 100% biobased materiaal ging. Op basis van deze zeer beperkte waarneming is 102 ton aan verpakkingen gerapporteerd die volledig uit gerecycled materiaal bestaat, ofwel 17% van de totale inkoop (zie ook tabel 4.1). Voor biobased gaat het om 0,008% van de totale inkoop.

4.2.2. Verduurzamen gebruik papieren verpakkingen

Voor het verduurzamen van het gebruik van papieren verpakkingen is het subdoel afgesproken om uiteindelijk alleen nog papier en karton te gebruiken met een FSC/PEFC-label of een FSC/PEFC-Recycle-label.

Van de 9 bedrijven die een hoeveelheid ingekocht papier en karton hebben gerapporteerd hebben 5 bedrijven ook hoeveelheden aangegeven met hoeveelheden volgens een van deze twee labels. Van die andere bedrijven is het onduidelijk of de hoeveelheid onbekend was of dat de ingekochte verpakkingen deze labels niet hebben. In totaal is 854 ton gerapporteerd met een van beide labels. Dit komt overeen met 17% van het totaal ingekochte papier en karton. De verschillen per bedrijf zijn echter groot. Bij enkele bedrijven heeft 80-100% een dergelijk label en bij andere 20-30%.

4.2.3. Recyclebaarheid van de verpakkingen

In deze strategie worden verpakkingen zo ontworpen dat ze na gebruik kunnen worden gerecycled of dat materialen worden hergebruikt. Gecombineerde materialen (zoals meerlaagse materialen, coatings of barrièrematerialen, labels, etiketten en lijmen) kunnen het recyclingproces belemmeren. In de uitvraag naar de recyclebaarheid is verwezen naar de KIDV-recyclecheck. Met deze recyclecheck konden de bedrijven beoordelen welke verpakkingen recyclebaar waren.

De vraag naar de recyclebaarheid is voor zowel plastic verpakkingen als verpakkingen van papier en karton beantwoord door 6 (van de 9 die ook de totaal ingekochte verpakkingen hebben gerapporteerd). Voor de andere was deze vraag niet te beantwoorden. Tabel 4.2 geeft de resultaten weer. Deze 35 en 42% moeten gezien worden als de ondergrens omdat de gerapporteerde hoeveelheden vergeleken zijn met de totale hoeveelheden (zoals weergegeven in tabel 4.1). Deze aandelen komen 2-3%-punt hoger te liggen door alleen te kijken naar de 6 bedrijven die een antwoord konden geven op deze vraag.

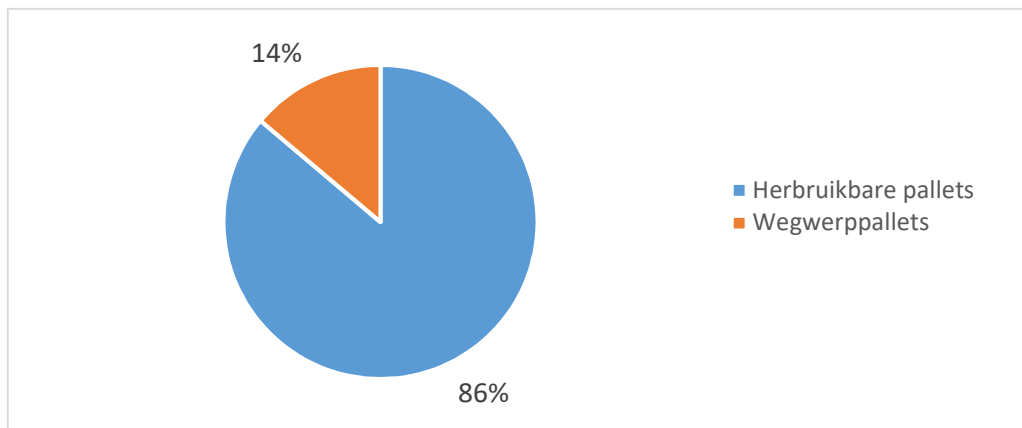
Tabel 4.2 Aandeel ingekochte verpakkingen in 2021 door voor 100% gerecycled kunnen worden

	Aandeel 100% recyclebaar (%)
Papier en karton	35
Plastic	42

4.2.1 Houten pallets

Pallets zijn een vorm van tertiaire verpakkingen en ondersteunen met het transport. Een groot deel van de pallets zijn in veel gevallen gestandaardiseerd, maar sommige producten vereisen op maat gemaakte pallets die vervolgens maar eenmalig gebruikt worden. Het brancheplan stuurt op het volledig vervangen van wegwerppallets door herbruikbare pallets. Om dit doel te volgen worden zowel de ingekochte pallets voor eenmalig gebruik als de herbruikbare pallets uitgevraagd.

Van de 13 rapporterende bedrijven gaven 10 bedrijven aan gebruik te maken van houten (wegwerp)pallets. Hiervan hebben 7 bedrijven de massa aan pallets aangegeven. Voor de andere 3 waren de hoeveelheden onbekend. Onder de aanname dat de hoeveelheden herbruikbare pallets en wegwerppallets voor eenmalig gebruik samen het totaal vormen aan houten pallets, dan is er 228 kton aan pallets gerapporteerd. In figuur 4.2 is de verhouding naar soorten pallets weergegeven. Het aandeel herbruikbare pallets was 86%.

Figuur 4.2 Verhouding soorten houten pallets in gebruik (in 2021)

Kijkend naar de individuele bedrijven dan zijn ook hier de verschillen groot. De aandelen herbruikbare pallets varieert van 0% tot 100%.

4.3. Hoogwaardig hergebruik

Nadat de verpakking gebruikt is kan de verpakking worden hergebruikt. In het gunstigste geval kan een verpakking meerdere keren worden hergebruikt in zijn geheel. Als dit niet mogelijk is kan de verpakking ook gescheiden worden ingezameld om vervolgens gerecycled te worden. Verbranding van het verpakkingsmateriaal moet worden vermeden omdat dit de laagste verwerkingsvorm is in kader van de circulaire economie.

In de proef-invulronde met de klankbordgroep en de uiteindelijke uitvraag bleek deze indicator een uitdaging. De verpakkingen komen vooral vrij aan het einde van de keten waar de installateurs het product ontpakt en gebruikt. Een belangrijke voorwaarde voor hergebruik of hoogwaardige recycling is een goede scheiding. Installateurs gaven aan weinig inzicht en sturing te hebben op deze inzameling omdat

deze door andere partijen is georganiseerd en vaak ook door verschillende partijen wordt gebruikt.

Binnen dit thema zijn de volgende doelen afgesproken:

- 3.1 Minstens 70% van de plastic verpakkingen wordt gerecycled of hergebruikt (zie paragraaf 4.3.1)
- 3.2 Papier en karton wordt waar mogelijk hergebruikt en anders gerecycled (zie paragraaf 4.3.2)
- 3.3 Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van monostroom verpakkingen zodat recycling mogelijk is (zie paragraaf 4.3.3).

4.3.1. Hergebruik en recycling plastic verpakkingen

Van de 13 bedrijven hebben 11 bedrijven inzicht gegeven in de ingezamelde hoeveelheden plastic verpakkingen, de hoeveelheden voor recycling en de hoeveelheden voor hergebruik. In totaal is er 139 ton ingezameld, wat gelijk staat aan bijna 23% van de hoeveelheid die deze bedrijven op de markt hebben gebracht. Hiervan is 127 ton ofwel 91% vervolgens afgevoerd voor recycling. Het inzamelen van herbruikbare plastic verpakkingen komt met 0,05% niet of nauwelijks voor. Hergebruik kwam bij twee bedrijven in beperkte mate voor. Voor deze bedrijven is het onduidelijk hoe vaak deze verpakkingen hergebruikt worden. Dat aspect wordt niet geregistreerd.

4.3.2. Hergebruik en recycling papieren verpakkingen

Van de 13 bedrijven hebben 11 bedrijven inzicht gegeven in de ingezamelde hoeveelheden papieren verpakkingen, de hoeveelheden voor recycling en de hoeveelheden voor hergebruik. In totaal is er 2.284 ton ingezameld plus 256 m³. Er heeft geen omrekening plaatsgevonden van volume naar massa. De 2.284 ton komt overeen met 46% van de hoeveelheid papier en karton die deze bedrijven in totaal ingekocht hebben.

Van het ingezamelde papier en karton is 2.202 ton ofwel 96% vervolgens afgevoerd voor recycling. Net als bij plastic verpakkingen is ook ongeveer 0,05% van de ingezamelde verpakkingen ingezameld voor hergebruik. Bij 4 bedrijven zijn beperkte hoeveelheden gerapporteerd. Ook hier geldt dat onduidelijk is hoe vaak de verpakkingen hergebruikt zijn.

4.3.3. Monoverpakkingen

Om verpakkingen goed te kunnen recycleren is het essentieel dat de materialen van een verpakking goed van elkaar gescheiden kunnen worden. Verpakkingen die uit één materiaal zijn daarom een betere keus dan verpakkingen waarin verpakkingen gecombineerd zijn. Voorbeelden van gecombineerde verpakkingen zijn bij de deelnemers uitgevraagd. Ze gaven aan dat kartonnen verpakkingen regelmatig coatings of vensters hebben en dat plastic verpakkingen papieren stickers hebben. De redenen die hiervoor gegeven worden zijn voornamelijk marketing (het uitdragen van een merk), bij enkele verpakkingen functioneel en niet alle bedrijven hebben invloed op de verpakkingskeuze.

In deze uitvraag is de bedrijven gevraagd om voor papier, plastic, glas, hout, metaal en overige verpakkingen aan te geven welk aandeel (in % van de verpakkingen) in 2021 niet een monoverpakking was, waarom het niet om een monoverpakking ging en de potentie om hier in de toekomst toch monoverpakkingen voor te gaan gebruiken.

Kijkend naar de reacties per bedrijf dan is duidelijk dat vele bedrijven het lastig vonden een aandeel in te schatten en verder vallen vooral de verschillen op. Waar

enkele zeer hoge aandelen rapporteren (90-100%) rapporteren andere aandelen onder de 5%. Mogelijk dat de ontkenning in de vraagstelling niet bij iedereen correct is doorgeslagen.

5 Verkregen inzichten vanuit de kwalitatieve data

Naast de kwantitatieve data is ervoor gekozen om ook kwalitatieve data uit te vragen. Hiermee kan er nog beter een beeld gevormd worden van de inspanningen van de deelnemers op het gebied van duurzaam verpakken. In het kwalitatieve deel is een opsplitsing gemaakt in twee delen:

- I) Inspanningen gericht op de materialen en producten in de doelstellingen.
- II) Specifieke inspanningen van installateurs omdat vooral die schakel problemen zou kunnen ondervinden bij het aanleveren van kwantitatieve data.

Het is opvallend dat er veel unieke antwoorden werden gegeven. In dit hoofdstuk worden de genoemde initiatieven gerapporteerd. De grote variatie aan initiatieven kan op deze manier ook ter inspiratie dienen voor de deelnemers. Tegelijkertijd kan dit ook een aanleiding zijn om vanuit het brancheplan de deelnemers te faciliteren in best practices. Op die manier kan er sturing geboden worden en kunnen impactvolle initiatieven breder gedragen worden.

5.1. Specifieke inspanningen gericht op materialen en producten

De deelnemers is gevraagd naar specifieke acties er per materiaalstroom (gerelateerd aan de doelstellingen) om het de verduurzaming van verpakkingen te realiseren. Een deel van de acties is in samenwerking met ketenpartners ondernomen, andere zijn initiatieven van de bedrijven zelf. Acties die door verschillende partijen worden genoemd zijn hieronder beschreven. Zie bijlage 2 voor het totale overzicht.

5.1.1. Inspanningen kartonnen verpakkingen

Om karton te besparen geven verschillende partijen aan herbruikbare kunststof kratten in te zetten in plaats van kartonnen dozen. Deze kratten worden bijvoorbeeld ingezet tijdens het verzamelen en bundelen van de bestellingen voor monteurs. De herbruikbare kratten worden ook ingezet voor retouren en reparaties.

Naast de herbruikbare kratten geven bedrijven aan dat ze enkel noodzakelijke verpakkingen toepassen en zorgen dat de vulgraad verhoogd wordt.

5.1.2. Inspanningen plastic verpakkingen

Ook op het gebied van plastic verpakkingen zetten bedrijven zich in om onverpakt of alleen met noodzakelijke verpakkingen te werken. Een aantal bedrijven zetten in op het vervangen van plastic vul- en verpakkingsmateriaal. Het alternatief is veelal en papieren of kartonnen alternatief. Daarnaast worden ook verpakkingen waar materialen worden gecombineerd (enveloppen met bubbelpastic en vensters) vervangen door volledig papieren of kartonnen alternatieven.

5.1.3. Inspanningen houten pallets

Het meest genoemde initiatief is het gebruik van Europallets met retoursysteem. Daarnaast geven ook een aantal bedrijven aan efficiënter te stapelen en de voorkeur te geven voor houten over kunststof pallets en kartonnen over houten pallets.

5.1.4. Bedrukkingen en/of stickers en handleidingen

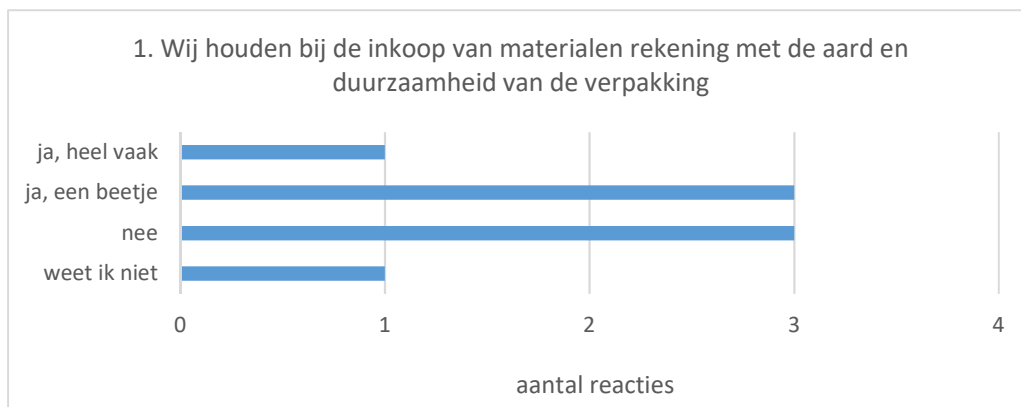
De bedrijven richten zich op het minimaliseren van bedrukkingen en stickers en kiezen zo nodig voor een duurzaam alternatief zoals inkt op waterbasis. Hetzelfde geldt voor de handleidingen. Veel bedrijven kiezen voor een digitaal alternatief, maar als er een fysieke handleiding geleverd moet worden wordt er gekozen voor een duurzaam alternatief. Zoals een geplastificeerde en herbruikbare handleiding.

5.2. Specifieke inspanningen vanuit installateurs

In totaal hebben acht installateurs de extra vragen/stellingen beantwoord. Deze vragenlijst bevatte zes vragen: vier meerkeuzen en twee open vragen. Niet alle installateurs hebben alle vragen beantwoord.

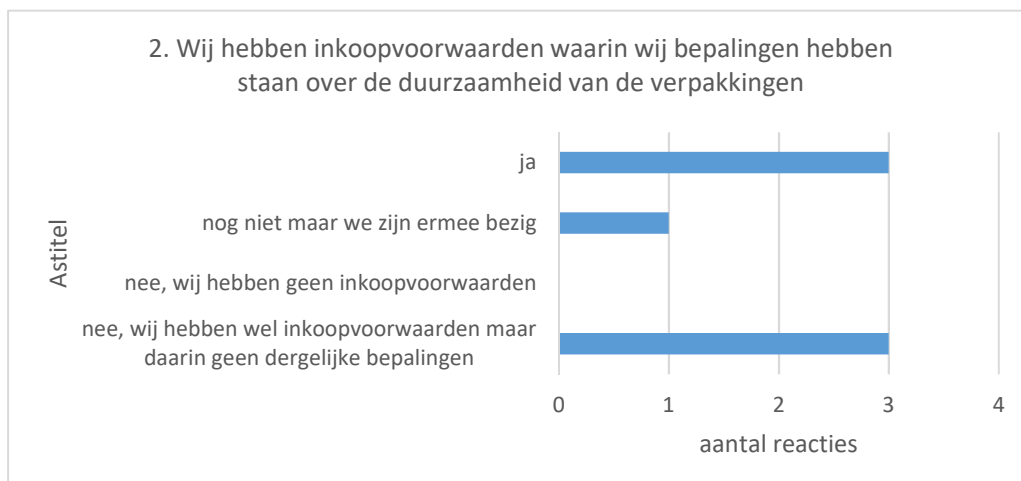
In het algemeen rapporteert ongeveer de helft van deze bedrijven op de meeste vragen dat ze het al doen of dat ze er mee bezig zijn. De andere bedrijven geven aan dit niet of nauwelijks te doen. De reden die ze hiervoor geven is dat het bij klanten en aannemers geen prioriteit heeft of dat ze afhankelijk zijn van leveranciers.

Op de vraag of de partijen rekening houden met de aard en duurzaamheid van de verpakking bij het inkopen van producten zien we geen eenduidig antwoord (zie ook figuur 5.1). In de toelichting geeft een aantal partijen aan wel een ambitie te hebben op dit gebied en één partij geeft ook aan invloed uit te oefenen op de leveranciers. Het grote aantal leveranciers en de afhankelijkheid van hun keuze en werkwijze wordt als barrière genoemd. Sommige leveranciers zijn er wel mee bezig en dit maakt dat installateurs meer duurzame verpakkingen kunnen inkopen.

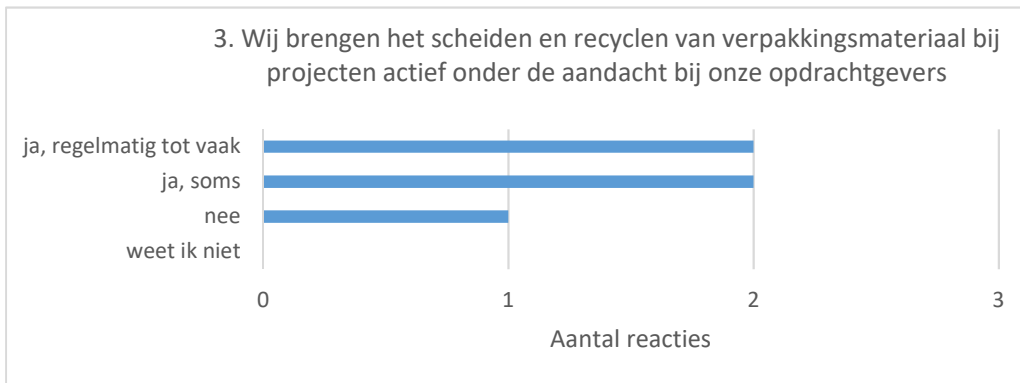
Figuur 5.1 Aandacht voor duurzaamheid bij inkoop verpakkingen

Op vraag 2 hebben zeven van de acht partijen geantwoord. Drie geven aan een bepaling over duurzaamheid van de verpakkingen in de inkoopvoorwaarden te hebben staan en drie partijen geven aan dit niet in de inkoopvoorwaarden te hebben (zie ook figuur 5.2). Eén partij is er op dit moment mee bezig.

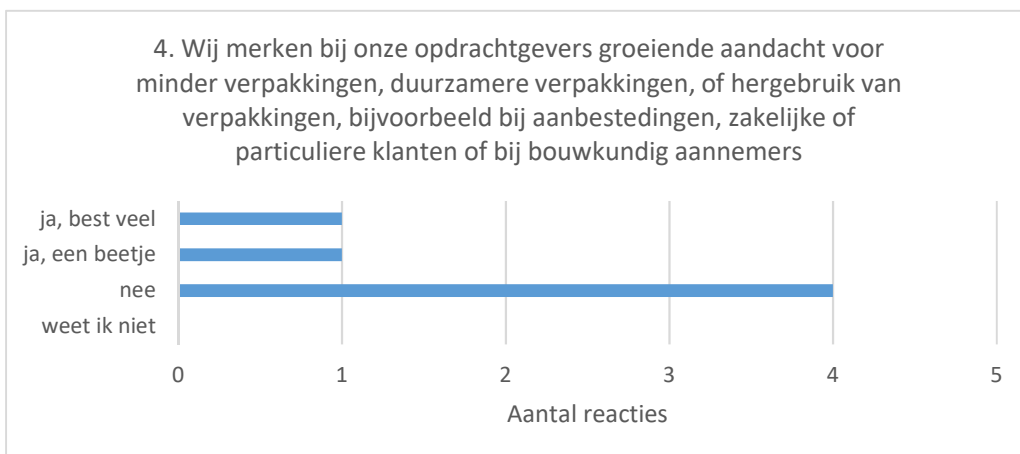
Figuur 5.2 inkoopvoorwaarden met bepalingen over duurzame verpakkingen

Vraag 3 is door vijf van de acht partijen beantwoord. De bedrijven die 'ja' geantwoord hebben geven aan het mee te nemen in projecten, maar dat de uitvoering van vele factoren afhankelijk is, zie ook figuur 5.3. De ene partij is zelf verantwoordelijk voor het afvoeren terwijl bij de andere partij de aannemer deze verantwoordelijkheid heeft. Afvalscheiding en recycling is niet bij elke opdrachtgever een prioriteit.

Figuur 5.3 onder de aandacht brengen van scheiden en recyclen bij opdrachtgevers

De laatste meerkeuzenvraag is door zes partijen beantwoord. Het grootste deel van de partijen geeft aan dat ze geen of zeer weinig groeiende aandacht zien bij klanten, aannemers of aanbestedingen (zie figuur 5.4). In de toelichting geven twee partijen aan dat er wel meer aandacht is voor algemene duurzame thema's (CO₂-uitstoot en circulariteit) maar niet specifiek voor verpakkingen. Ook kan de kostenvermindering die gepaard kan gaan met circulariteit een uitgangspunt zijn.

Figuur 5.4 aandacht minder en verduurzaming verpakkingen bij aanbestedingen, klanten en aannemers

De laatste twee vragen richtte zich op de verbetering van de monitoring. De partijen werden gevraagd of er beschikbare informatie is over de inkoop van verpakkingen en de inzameling en recycling van de verpakkingen. Of deze data bruikbaar is voor de monitor van het brancheplan en of ze andere kansen zien om in de toekomst wel data te verzamelen.

Voor de inkoop blijkt de moeilijkheid te zitten in de inkoopinformatie die niet of niet centraal verzameld wordt. Ook het grote aantal leveranciers maakt het moeilijk om hier inzicht in te krijgen.

De gegevens over het afval is er bij sommige partijen wel beschikbaar, maar de bruikbaarheid van deze stromen is niet gegarandeerd. Het verpakkingsafval is niet apart gerapporteerd en kan gecombineerd zijn met het kantoorafval of met afval van andere partijen op de bouwplaats.

Voor beide stromen geven enkele partijen aan dat ze mogelijkheden zien voor een aanvullende inventarisatie. Dit zou een grote inspanning vergen en kan eventueel uitgevoerd worden binnen een pilot, stageopdracht of met ondersteuning van Techniek Nederland.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1. Conclusies

Samen met de klankbordgroep monitoring, 2BHonstest en Techniek Nederland is er een vertaling gemaakt van de doelen naar een uitvraag met meetbare indicatoren. Doormiddel van overleg en een proef-invulronde is er getoetst of de uitvraag duidelijk en haalbaar was.

Uiteindelijk hebben 13 van de 25 deelnemers aan het brancheplan gereageerd op de kwantitatieve data en 15 op de kwalitatieve datavragen. Een representatieve monitoring is echter afhankelijk van de inkomende data. Voor vele (sub)doelen is een indicatie te geven van de situatie voorafgaand aan het brancheplan. Dit is (nog) niet gelukt voor alle doelen. Om deze doelen de komende jaren te gaan volgen is een verbetering nodig in de vragenlijst, de mate waarin de deelnemers de gegevens voor zichzelf bijhouden en de daadwerkelijke respons.

Deze rapportage toont aan dat monitoring op de doelen in het brancheplan zeker mogelijk is en dat er onder de deelnemende partijen energie en initiatief is om in te zetten op de transitie naar een circulaire economie.

6.2. Aanbevelingen

Vanuit de ervaringen met deze eerste meting is een aantal aanbevelingen naar voren gekomen die in 2023 en verder gaan helpen de stand van zaken rond de (sub)doelen scherper waar te nemen en waar mogelijk op de voortgang te gaan sturen. De aanbevelingen richten zich vooral op de doelen en de uitvraag/kwaliteit van de data.

- 1) Om (sub)doelen te kunnen volgen is het nodig dat deze ook meetbaar zijn. Daarvoor zou het goed zijn om enkele doelen aan te scherpen en zo formuleringen als "waar mogelijk" en "zoveel mogelijk" te voorkomen. Alleen op die manier kan een correcte vertaling gemaakt worden naar een eenduidige uitvraag voor de bedrijven. Daarbij is het wel belangrijk om snel tot een vaste set aan indicatoren te komen. Alleen zo kunnen bedrijven zich daarop voorbereiden.
- 2) Tijdens de halfjaarlijkse bijeenkomst bleek er een wens te zijn om de monitoring uit te breiden zodat deze aansluit bij de doelen uit de verschillende pilots. Een aantal partijen gaf aan inzicht te willen in het gebruik van EPS/piepschuim. Het zou zinvol kunnen zijn om naar aanleiding van de pilots en acties die lopen vanuit het brancheplan toe te vragen voegen aan de uitvraag.
- 3) Om onduidelijkheid in de uitvraag te voorkomen is een aantal aanpassingen in de formuleringen noodzakelijk om de invullende partijen te ondersteunen. Daarbij gaat het om bijvoorbeeld:
 - a. Geen ontkenningen in de vraagstelling
 - b. Recyclecheck beter vertalen naar de veelvoorkomende verpakkingen binnen de branche
 - c. Afbeeldingen gebruiken om vraagstelling te verduidelijken
 - d. Bij de vraag over een 'aandeel van' specificeren of dit van het aantal verpakkingen is of de hoeveelheid (kg).
- 4) Het invullen van de uitvraag bleek niet voor elke partij even makkelijk. Tijdens de halfjaarlijkse bijeenkomst bleek er behoefte te zijn aan ondersteuning bij het invullen van de uitvraag. Het zou mooi zijn als partijen daarbij van elkaar kunnen leren. Mogelijkheden daarvoor zijn bijvoorbeeld een op te stellen handreiking of het organiseren van interactieve sessies.

- 5) Het aantal deelnemers van het brancheplan groeit en ook de samenwerking met bedrijven die zich in de periferie van de keten bevinden, verpakkingproducenten en afvalverwerkers, breidt zich uit. Voor het vervolg en de aanloop daartoe zou het waardevol zijn om te kijken of de monitoring kan worden aangescherpt met hun ervaring en kennis en of er aanvullende data beschikbaar is om de monitoring te versterken.
- 6) Het aansluiten bij bestaande registratie en administratiesystemen is ook voor de jaarmeting een uitgangspunt. Daarnaast weten bedrijven na deze monitoringsronde wat er van ze gevraagd wordt en kunnen met de kennis van deze uitvraag binnen hun bedrijf kijken hoe ze de data registratie en verzameling kunnen verbeteren.

Bijlage 1 Deelnemers Brancheplan

1	Aalberts Hydronic Flow Control	Fabrikant
2	Abel Service B.V.	Cooperatie
3	Bonarius Techniek B.V.	Installatiebedrijf
4	Dura Vermeer	Installatiebedrijf
5	EQUANS	Installatiebedrijf
6	Famostar Emergency Lighting	Fabrikant
7	Federatie Elektrotechniek (FEDET)	Branchevereniging
8	Hemmink B.V./Hanzestrohm	Fabrikant
9	Installatiebedrijf van den Hoff B.V.	Installatiebedrijf
10	J-Twee koken&baden	Installatiebedrijf
11	Kemkens B.V.	Installatiebedrijf
12	Koninklijke Oosterberg	Groothandel
13	Kuijpers Service B.V.	Installatiebedrijf
14	Lomans	Installatiebedrijf
15	Polytechniek B.V.	Installatiebedrijf
16	Poppe Installatietechniek B.V.	Installatiebedrijf
17	Remeha	Fabrikant
18	Rexel	Groothandel
19	Scheer & Foppen Installatietechniek B.V.	Installatiebedrijf
20	Schneider Electric	Fabrikant
21	SPIE Nederland B.V.	Installatiebedrijf
22	TBI Techniek B.V.	Installatiebedrijf
23	Technisch Handelsbureau Rensa BV	Groothandel
24	Technische Unie B.V.	Groothandel
25	Unica Energy Solutions B.V.	Installatiebedrijf
26	Van Dorp Installaties	Installatiebedrijf
27	Wasco Holding B.V.	Groothandel

Bijlage 2 Overzicht initiatieven verminderen en verduurzamen

Acties ondernomen om te verduurzamen (tot en met 2020)
kartonnen verpakkingen
<ul style="list-style-type: none"> • Herbruikbare kratten in plaats van dozen • Enkel noodzakelijke verpakkingen en onverpakt aanleveren • Bundelen van bestellingen monteur in herbruikbare kratten • Retour(onderdelen) en reparaties verzenden in herbruikbare kratten • Vulgraad verhogen kartonnen om doosverpakking en kleingoed dozen • Minimale gewichtsnorm verzendoos verhoogd • Bruine dozen in plaats van witte dozen • Alle kartonnen verpakkingen hebben een FSC-keurmerk • Bulk verpakking met 1 handleiding • Omverpakking afschaffen • Ontvangers motiveren via een sticker om dozen vaker te gebruiken • Ompakken in enveloppen in plaats van doosjes • Faciliteren dat karton teruggestuurd kan worden naar afzender
Plastic verpakkingen
<ul style="list-style-type: none"> • Onverpakte producten en alleen noodzakelijke verpakking gebruiken • Geen plastic opvulzakjes maar papieren vulmateriaal of gedeeltelijk uit gras gemaakt • Plastic zakjes vervangen door papieren alternatieven • Palletstrap vervangen door PET plastic en door ontwikkelen naar papieren alternatief • Inkoop dunnere zakjes en wikkelfolie om materiaal te besparen • Enveloppen met bubbelplastic vervangen voor een volledig kartonnen envelop • Plastic in vensterenveloppen weglaten • Luchtkussentjes van gerecycled plastic • Faciliteren dat plastic teruggestuurd kan worden naar afzender
Houten pallets
<ul style="list-style-type: none"> • Europallets te gebruiken • Efficiënter op pallets stapelen • Waar mogelijk kartonnen pallets gebruiken • Geen kunststof pallets kiezen • Doorverkoop pallets bij overschot zodat ze worden hergebruikt • Eigen lichtgewicht pallet met retoursysteem
Bedrukkingen of stickers
<ul style="list-style-type: none"> • Los stapelen, minder wikkelfolie en duurzame alternatieven voor wikkelfolie • Papieren tape ipv plastic • Dozen met bedrukking op waterbasis in 1 kleur ipv multicolour • Geen bedrukking of minimaliseren bedrukking • RDId label alleen voor klanten die het gebruiken • Biobased stickers
Handleidingen
<ul style="list-style-type: none"> • Digitaliseren handleidingen of QR-code die verwijst naar de handleiding • Stoppen met paklijsten en enveloppen op dozen • Plastificeren handleidingen voor monteurs zodat ze langer meegaan • Kleinere, dubbelzijdig en zwart wit geprinte handleidingen

